

W TROSCE
O PACJENTA

PORADNIK DLA CHORYCH

na czerniaka ze stwierdzoną mutacją
BRAF V600 leczonych inhibitorami
BRAF i MEK

PORADNIK DLA CHORYCH na czerniaka ze stwierdzoną mutacją BRAF V600 leczonych inhibitorami BRAF i MEK

Opracowanie naukowe:

Monika Dudzisz-Śledź, Katarzyna Kozak, Piotr Rutkowski

Przedmowa

Droga Pacjentko, Drogi Pacjencie!

Inhibitory BRAF i MEK są obecnie lekami powszechnie stosowanymi w leczeniu chorych na czerniaka z dodatnią mutacją BRAF. Niniejszy materiał poświęcony jest omówieniu objawów, które mogą wystąpić podczas stosowania wyżej wymienionych inhibitorów, oraz sposobu postępowania w przypadku ich wystąpienia. Terapia inhibitorami BRAF w monoterapii lub w skojarzeniu z inhibitorami MEK jest przez większość chorych dobrze tolerowana. U części chorych dochodzi jednak do wystąpienia działań niepożądanych. Niniejszy poradnik zawiera praktyczne wskazówki, które pomogą zmniejszyć ryzyko wystąpienia lub stopień nasilenia potencjalnych działań niepożądanych. Dlatego bardzo ważne są Twoja wiedza, która pozwoli ograniczyć ryzyko ich wystąpienia i nasilenia, oraz Twoje zaangażowanie w proces leczenia, ponieważ jego powodzenie zależy w olbrzymim stopniu właśnie od Ciebie. Zawsze gdy idziesz do lekarza innej specjalności, zabieraj ze sobą informacje o lekach, które zapisał lekarz leczący Cię z powodu czerniaka. Leki te mogą bowiem wchodzić w interakcje z innymi lekami, które może proponować Ci lekarz z powodu innych chorób. Wiedza ta pozwoli lekarzom innej specjalności tak dobrać leki, aby ograniczyć ryzyko osłabienia ich działania oraz ryzyko nasilonych działań niepożądanych na skutek interakcji lekowych.

Ważne kontakty:

imię i nazwisko	nr telefonu	specjalizacja

Pamiętaj o:

• zadawaniu pytań

Nie bój się prosić lekarza lub pielęgniarki o wyjaśnienie wszelkich nurtujących Cię wątpliwości, pytań czy problemów, tak abyś czuł/czuła się komfortowo.

• współpracy i komunikacji z lekarzem oraz pielęgniarką

Konieczne informuj lekarza o wszelkich zaobserwowanych i niepokojących objawach podczas stosowanego leczenia, o alergiach, sposobie odżywiania, a także przyjmowanych lekach, również tych dostępnych bez recepty.

• regularnym przyjmowaniu leków

Pamiętaj, że powodzenie leczenia w znacznym stopniu zależy od systematycznego stosowania leków, które zalecił Ci lekarz prowadzący.

Mamy nadzieję, że w niniejszym Poradniku znajdziesz odpowiedź na różne pytania i wątpliwości dotyczące leczenia choroby oraz że ułatwi Ci to właściwe leczenie.

Ważne: Przed przyjęciem jakichkolwiek leków lub środków dostępnych bez recepty, wprowadzeniem zmian w sposobie odżywiania lub podjęciem wysiłku fizycznego należy zawsze wcześniej skonsultować się z lekarzem prowadzącym.

O czym jeszcze warto porozmawiać z lekarzem?

• Planowanie rodziny

Porozmawiaj z lekarzem o wpływie leczenia na płodność. Nawet jeśli w tej chwili nie planujesz zakładania rodziny, podejmij ten temat, by dowiedzieć się, jaki wpływ na Twoje zdrowie ma leczenie w dalszej perspektywie. Jeśli stosujesz środki antykoncepcyjne, zgłoś ten fakt lekarzowi, by dobrać najbardziej skuteczną metodę w Twoim przypadku.

• Prowadzenie pojazdów

Porozmawiaj z lekarzem o wpływie Twojego leczenia na zdolność prowadzenia samochodu.

Przed każdą wizytą wynotuj pytania do lekarza – skorzystaj ze wzoru „terminarz wizyt”. Zabieraj ze sobą na każdą wizytę dokumenty i kserokopie związane z chorobą.

1. INFORMACJE WAŻNE PRZED ROZPOCZĘCIEM LECZENIA	5
2. PLAN LECZENIA	6
3. TERMINARZ WIZYT	8
4. MOŻLIWE DZIAŁANIA NIEPOŻĄDANE	13
ZMIANY SKÓRNE I NADWRAŻLIWOŚĆ NA PROMIENIOWANIE SŁONECZNE	14
NUDNOŚCI I/LUB WYMIOTY	16
OSŁABIENIE I ZMĘCZENIE	17
BIEGUNKA	18
WYPADANIE WŁOSÓW	19
GORĄCZKA	19
UTRATA MASY CIAŁA I/LUB APETYTU	20
ZABURZENIA WIDZENIA	21
HIPERGLIKEMIA	22
NIEWYDOLNOŚĆ SERCA I ZABURZENIA RYTMU SERCA	23
NADCIŚNIENIE TĘTNICZE	24
CHOROBY PŁUC	25
5. MONITOROWANIE LECZENIA	26
6. WAŻNE KONTAKTY	29

1. INFORMACJE WAŻNE PRZED ROZPOCZĘCIEM LECZENIA

Zanim zaczniesz stosować lek będący inhibitorem kinaz BRAF/MEK, powiadom lekarza prowadzącego, jeżeli:

- masz jakąkolwiek **chorobę wątroby**,
- masz lub miałeś kiedykolwiek **chorobę nerek**,
- występują lub kiedykolwiek występowały u Ciebie **choroby płuc lub problemy z oddychaniem**, w tym trudności w oddychaniu, którym często towarzyszą suchy kaszel, duszność i uczucie zmęczenia,
- występują u Ciebie problemy z sercem takie jak niewydolność serca lub problemy dotyczące rytmu serca,
- występują u Ciebie choroby oczu, w tym niedrożność żyły odprowadzającej krew z oka (niedrożność żył siatkówki) lub obrzęk oka, który mógł być spowodowany zablokowaniem odpływu płynów (chorioretinopatia),
- występują lub występowały u Ciebie jakiegokolwiek zaburzenia żołądkowo-jelitowe takie jak zapalenie uchyłków (zapalenie kieszonek znajdujących się w okrężnicy) lub zapalenia jelit.

2. PLAN LECZENIA

Po ustaleniu planu leczenia dostosowanego do indywidualnych potrzeb i wymagań każdego pacjenta lekarz wydaje zalecenia co do sposobu przyjmowania i dawkowania zaleconych leków. W rozdziale „Plan leczenia” należy wpisywać **WSZYSTKIE** przyjmowane leki, zarówno te przepisane przez lekarza i wydawane na podstawie recepty, jak i te, które są dostępne bez recepty (w tym preparaty ziołowe i witaminy). W tym miejscu należy notować wszelkie inne informacje dotyczące dodatkowych badań lub pomiarów zaleconych przez lekarza (np. pomiar ciśnienia tętniczego czy stężenia glukozy we krwi). Duże znaczenie ma dokładne zrozumienie zaleceń wydanych przez lekarza, dlatego też istotne jest zadawanie pytań w przypadku jakichkolwiek wątpliwości. Zarówno prowadzący lekarz onkolog, jak i lekarze innych specjalności mogą zalecać stosowanie kilku leków, które mają na celu złagodzenie objawów choroby lub w związku z innymi współistniejącymi schorzeniami. Odnotowuj w zamieszczonej poniżej tabeli nazwę, dawkę, częstość i porę przyjmowania każdego ze stosowanych leków, w tym również leków stosowanych z powodu innych niż czerniak chorób oraz leków dostępnych bez recepty, witamin i preparatów ziołowych, leków przeciwbólowych, suplementów diety. Lekarz udzieli informacji na temat leków i pokarmów, których należy unikać w trakcie przyjmowania leków zaleconych celem leczenia czerniaka.

Wypełnij tabelę z lekarzem:

Nazwa leku	Dawkowanie leku	Sposób przyjmowania (przed/po posiłku)

Wypełnij tabelę z lekarzem:

Jakich leków należy unikać	Jakich pokarmów należy unikać	Czym popijać lek

3. TERMINARZ WIZYT

Przed ostatecznym ustaleniem przez lekarza prowadzącego schematu leczenia konieczne będzie wykonanie badań z krwi, aby między innymi ocenić funkcjonowanie wątroby, nerek, szpiku kostnego, badanie moczu oraz ewentualnie inne badania laboratoryjne w zależności od wskazań. Wykonane też będą badania obrazowe (głównie tomografia komputerowa lub rezonans magnetyczny), w celu określenia zakresu choroby. Lekarz zaleci również badanie okulistyczne oraz elektrokardiograficzne i ewentualnie echokardiograficzne obrazujące czynność serca. Konieczne będą regularne wizyty kontrolne celem oceny skuteczności i tolerancji stosowanego leczenia. Częstość tych wizyt oraz zakres procedur wykonywanych w ich trakcie mogą ulec zmianie w razie potrzeby. Na każdej wizycie lekarz wyda zalecenia dotyczące sposobu dalszego leczenia i postępowania oraz ustali termin kolejnych badań kontrolnych (badania krwi, moczu, tomografii komputerowej lub innych, w zależności od wskazań) oraz kolejnej wizyty. Poniższy terminarz umożliwi zapisanie szczegółów dotyczących kolejnych wizyt, jak i nurtujących pytań oraz odpowiedzi udzielonych przez lekarza.

DATA WIZYTY

DANE LEKARZA

ZAPLANOWANE BADANIA

MIEJSCE WIZYTY (SZPITAL, PRZYCHODNIA), NUMER GABINETU

WYNIKI BADAŃ

NOTATKI

PYTANIA PACJENTA

ODPOWIEDZI LEKARZA

Terminarz wizyt

DATA WIZYTY

DANE LEKARZA

ZAPLANOWANE BADANIA

MIEJSCE WIZYTY (SZPITAL, PRZYCHODNIA), NUMER GABINETU

WYNIKI BADAŃ

NOTATKI

PYTANIA PACJENTA

ODPOWIEDZI LEKARZA

Terminarz wizyt

DATA WIZYTY

DANE LEKARZA

ZAPLANOWANE BADANIA

MIEJSCE WIZYTY (SZPITAL, PRZYCHODNIA), NUMER GABINETU

WYNIKI BADAŃ

NOTATKI

PYTANIA PACJENTA

ODPOWIEDZI LEKARZA

DATA WIZYTY

DANE LEKARZA

ZAPLANOWANE BADANIA

MIEJSCE WIZYTY (SZPITAL, PRZYCHODNIA), NUMER GABINETU

WYNIKI BADAŃ

NOTATKI

PYTANIA PACJENTA

ODPOWIEDZI LEKARZA

4. MOŻLIWE DZIAŁANIA NIEPOŻĄDANE

Leczenie inhibitorami kinaz BRAF/MEK, jak każde inne leczenie, niesie ze sobą ryzyko wystąpienia działań niepożądanych, które mogą mieć różne nasilenie. W zależności od ich rodzaju, nasilenia i czasu trwania lekarz może zalecić czasowe przerwanie stosowania jednego lub obu leków, zmniejszenie ich dawek i/lub częstości przyjmowania lub odstawienie jednego lub obu leków. Dlatego tak ważna jest znajomość najczęstszych z nich oraz zasad postępowania w przypadku ich wystąpienia. Konieczne jest również zgłaszanie lekarzowi wszystkich działań niepożądanych, zarówno tych wymienionych w niniejszym materiale, jak i tych, które nie zostały tutaj wymienione. Zgłaszaj lekarzowi wszystkie nowe objawy i dolegliwości oraz nasilenie objawów i dolegliwości obserwowanych wcześniej. Poniżej opisano najczęściej występujące działania niepożądane i podstawowe zasady postępowania w przypadku ich wystąpienia.

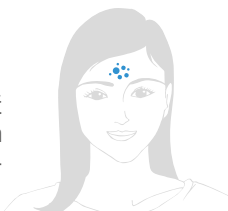

ZMIANY SKÓRNE I NADWRAŻLIWOŚĆ NA PROMIENIOWANIE SŁONECZNE

Zmiany skórne mogą objawiać się suchością, zaczerwienieniem, łuszczeniem się, zmianami trądzikopodobnymi lub zwiększoną wrażliwością na promieniowanie słoneczne.

OBJAWY

Osutka skórna, czyli wykwyty na skórze, może pojawić się w ciągu pierwszych tygodni leczenia. Najczęściej ma postać zaczerwienienia, zmian grudkowych lub grudkowo-krostkowych, czasem swędzących oraz złuszczających się.

Suchość skóry i świąd występują w ciągu pierwszych miesięcy terapii.

Pęknięcia skóry są następstwem jej suchości i mogą ograniczać wykonywanie codziennych czynności.

Zmiany skórne mogą pojawiać się na powierzchniach dłoniowych rąk oraz podeszwowym stóp jako tzw. zespół dłoniowo-podeszwy, który objawia się zaczerwienioną, zgrubiałą oraz łuszczącą się skórą na dłoniach i stopach.

Zmiany w obrębie paznokci przejawiają się zwiększoną łamliwością paznokci, zmianą ich grubości oraz pojawieniem się m.in. ciemnych linii.

Nadwrażliwość na promieniowanie świetlne (tzw. fototoksyczność) polega na zwiększonej wrażliwości komórek skóry na promieniowanie świetlne (UVA i UVB). Na skutek dużego wzrostu wrażliwości skóry na promieniowanie UV może dochodzić do silnych oparzeń. W ich wyniku na skórze pojawiają się silny rumień, obrzęk, a nawet pęcherze. Przykładem może być zapalenie czerwieni wargowej z wyraźnym obrzękiem warg z tworzeniem nadżerek i krwistych strupów.

RADY

Osutka, świąd, suchość skóry

Regularnie myj całe ciało syndetami lub olejkami, unikaj stosowania tradycyjnych mydeł.

Unikaj długich, gorących kąpieli (woda powinna być w temperaturze zbliżonej do temperatury ciała, 35-37°C). Preferowane są krótkie kąpiele pod prysznicem (do 5 min) zamiast w wannie.

Unikaj gąbek i ostrych myjek, które dodatkowo podrażniają skórę. Delikatnie osuszaj ją po umyciu ręcznikami oraz aplikuj emolient na lekko wilgotną tuż po kąpielach.

Unikaj gwałtownych zmian temperatury, przegrzewania ciała, w tym suszenia włosów gorącym strumieniem powietrza z suszarki do włosów.

Noś wygodne, dobrze dopasowane i przewiewne obuwie, wykonuj czynności domowe przy zabezpieczeniu skóry w rękawiczkach ochronnych.

Krótko przycinaj paznokcie.

W przypadku suchości i/lub świądu skóry stosuj co najmniej dwukrotnie w ciągu dnia emolienty. Unikaj stosowania tłustych preparatów.

W przypadku zmian na dłoniach i/lub stopach w postaci bolesnych, dobrze odgraniczonych zrogowaciałych ognisk, pojawiających się na podłożu rumieniowym unikaj czynników drażniących (np. pocierania mechanicznego, długotrwałego ucisku). Unikaj drażniących mydeł, potencjalnych czynników alergizujących i drażniących. Regularnie stosuj emolienty.

W razie wystąpienia objawu skontaktuj się z lekarzem.

Nadwrażliwość na światło słoneczne (promieniowanie UV)

Unikaj ekspozycji na słońce.

Stosuj kremy z filtrem UV o wysokim wskaźniku protekcji (SPF 50+ UVA/UVB) oraz odzież ochronną (czapka z daszkiem, bluzka z długim rękawem, długie spodnie/spódnica).

Pamiętaj o prawidłowej pielęgnacji skóry.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

UWAGA: Przed przyjęciem jakichkolwiek leków lub środków dostępnych bez recepty, wprowadzeniem zmian w sposobie odżywiania lub podjęciem wysiłku fizycznego należy zawsze uprzednio skonsultować się z lekarzem prowadzącym.

NUDNOŚCI I/LUB WYMIOTY

Nudności to nieprzyjemne uczucie, polegające na odczuwaniu potrzeby wymiotowania, któremu mogą towarzyszyć zawroty głowy. Nudności często poprzedzają wymioty, ale mogą wystąpić także bez nich. Wymioty natomiast wiążą się ze zwracaniem treści pokarmowej, lecz mogą również występować jedynie odruchy wymiotne, które polegają na nieefektywnej potrzebie zwracania pokarmu przy pustym żołądku.

OBJAWY

Zawroty głowy
Chęć wymiotowania
Złe samopoczucie
Niepokój

RADY

Jedz lekkie posiłki, podzielone na niewielkie porcje (4-5 dziennie).

Jedz powoli, starannie żując.

Spożywaj posiłki i napoje chłodne lub lekko ciepłe.

Unikaj potraw o silnym aromacie i nieprzyjemnym zapachu.

Pij płyny często, małymi łykami (np. przez słomkę) w takiej ilości, aby mocz był jasnostomkowego koloru.

Nie kładź się bezpośrednio po posiłku. Najlepiej odpoczywaj po każdym posiłku w pozycji siedzącej lub półsiedzącej przez co najmniej 30-60 minut.

Po przebudzeniu nie wstawaj od razu z łóżka, zjedz małą przekąskę (np. krakersy, sucharki, płatki kukurydziane).

Przyjmuj zalecane leki przeciw nudnościom regularnie, zanim pojawi się kolejny epizod. Łatwiej jest zapobiegać nudnościom i wymiotom niż je leczyć.

W przypadku wystąpienia nudności otwórz okno, głęboko i powoli oddychaj świeżym powietrzem. Ulgę może przynieść również chłodny okład na czoło.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

OSŁABIENIE I ZMĘCZENIE

To najczęściej występujące objawy u pacjentów onkologicznych. Mogą one wynikać z samej choroby i/lub być następstwem stosowanego leczenia. Przyczyna nasilonego zmęczenia i osłabienia chorych na nowotwory wciąż nie jest w pełni wyjaśniona. Cechami charakterystycznymi są apatia, osłabienie fizyczne i brak podejmowania inicjatywy. Ponadto mogą im towarzyszyć spowolnienie rytmu życia i większe zapotrzebowanie na sen i odpoczynek. Należy jednak pamiętać, że w stanie zmęczenia po leczeniu onkologicznym odpoczynek nie zawsze pomaga.

OBJAWY

Spadek energii
Brak ochoty na wykonywanie codziennych czynności
Uczucie rozleniwienia i zmęczenia
Większe zapotrzebowanie na sen i odpoczynek

RADY

Uprawiaj łagodne ćwiczenia w chwilach najmniejszego zmęczenia (regularne 20-minutowe spacerki pomogą Ci się zrelaksować).

Ogranicz drzemki w ciągu dnia (nie śpij dłużej niż 30 minut).

Unikaj spożywania alkoholu, kofeiny i czekolady w porze wieczornej.

Utrzymuj regularny tryb życia z zachowaniem rytmu dobowego (sen-czuwanie), również w weekendy.

Dbaj, aby otoczenie było ciche i spokojne.

Nie oglądaj telewizji godzinę przed snem. Zamiast tego posłuchaj cichej muzyki lub weź ciepłą kąpiel.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

UWAGA: Przed przyjęciem jakichkolwiek leków lub środków dostępnych bez recepty, wprowadzeniem zmian w sposobie odżywiania lub podjęciem wysiłku fizycznego należy zawsze uprzednio skonsultować się z lekarzem prowadzącym.

BIEGUNKA

Polega na zwiększeniu częstotliwości i/lub objętości wypróżnień, które mogą być luźniejsze i/lub bardziej wodniste. Biegunka może być również wywołana przez inne czynniki, w tym czynniki infekcyjne lub leki.

OBJAWY

Zwiększenie częstotliwości wypróżnień
Stolec bardziej wodnisty
Ból brzucha
Obecność krwi i śluzu w kale
Gorączka

RADY

Gdy pojawią się objawy, skontaktuj się z lekarzem.

Pij 8-12 szklanek wody dziennie. Biegunka może prowadzić do odwodnienia. Jeśli Twój mocz jest ciemny, oznacza to, że nie pijesz wystarczająco dużo.

Jedz często małe porcje (5-6 razy dziennie).

Unikaj produktów o wysokiej zawartości błonnika (np. nasiona roślin strączkowych, kasza gryczana, kasza jęczmienna, ryż brązowy, pieczywo żytnie, pieczywo pszenne z mąki graham, płatki zbożowe pszenne i żytnie, otręby, orzechy, suszone owoce).

Unikaj produktów bogatych w tłuszcze (np. frytki, duże ilości masła, oleju, śmietany).

Unikaj alkoholu, kofeiny, ostrych przypraw.

Spożywaj pokarmy lekkie i zapierające, takie jak: banany, biały ryż, mus jabłkowy, tosty – najlepiej strome (tzw. dieta BRAT – *bananas, rice, apples, toasts*).

Unikaj spożywania posiłków bardzo gorących lub bardzo zimnych.

Ogranicz spożywanie mleka i jego pochodnych (możesz spożywać produkty mleczne niezawierające laktozy).

Ogranicz spożywanie gum do żucia bez cukru oraz cukierków zawierających sorbitol lub ksylitol.

Jeżeli lekarz zalecił przyjmowanie leków przeciwbiegunkowych, rozpocznij ich przyjmowanie zgodnie z zaleceniem.

WYPADANIE WŁOSÓW

Utrata włosów związana ze stosowaniem inhibitorów kinaz BRAF i MEK jest powolna, odwracalna i zwykle nie prowadzi do całkowitego wyłysienia. Zmiany mogą również dotyczyć koloru i struktury włosów (włosy kręcone, cienkie).

OBJAWY

Wypadanie włosów

RADY

Myj skórę głowy i włosy letnią wodą.

Używaj łagodnych szamponów i miękkich szczotek do włosów.

Zawsze używaj odżywki do włosów.

Unikaj suszenia włosów gorącym powietrzem.

Delikatnie osuszaj włosy miękkim ręcznikiem.

Unikaj chemikaliów takich jak farby do włosów, żele, lakiery.

Używaj łagodnych, roślinnych produktów koloryzujących włosy.

GORĄCZKA

Gorączka to stan, gdy temperatura ciała chorego wynosi powyżej 38°C (stan podgorączkowy, gdy temperatura ciała przekroczy 37°C). Jest dość częstym działaniem niepożądanym występującym w trakcie terapii inhibitorami BRAF i MEK. Pojawia się najczęściej na początku leczenia. Należy jednak pamiętać, że może być również wywołana przez czynniki infekcyjne.

OBJAWY

Temperatura ciała > 38°C

Gorączce mogą towarzyszyć dreszcze, uczucie zimna, bóle i zawroty głowy

RADY

Jeśli wystąpiła gorączka, niezwłocznie skontaktuj się z lekarzem.

Rozpocznij regularny pomiar ciepłoty ciała co 6-12 godzin.

Jeżeli lekarz zalecił przyjmowanie leków przeciwgorączkowych, rozpocznij ich przyjmowanie zgodnie z zaleceniem.

UWAGA: Przed przyjęciem jakichkolwiek leków lub środków dostępnych bez recepty, wprowadzeniem zmian w sposobie odżywiania lub podjęciem wysiłku fizycznego należy zawsze uprzednio skonsultować się z lekarzem prowadzącym.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

UTRATA MASY CIAŁA I/LUB APETYTU

Utrata masy ciała to spadek wagi określony w kilogramach, podczas gdy utrata apetytu to utrata chęci spożywania pokarmów. Spadek masy ciała może być pochodną zmniejszenia ilości i jakości przyjmowanych posiłków, ale może również wynikać z działania innych leków oraz zaawansowania choroby nowotworowej. Utrata apetytu natomiast może wynikać z nudności (uczucia, które polega na chęci wymiotowania), stanów zapalnych w jamie ustnej oraz złego samopoczucia i zmęczenia.

OBJAWY

Zmniejszenie masy ciała
Niechęć do spożywania posiłków

RADY

Jedz często małe porcje (przygotowywane posiłki powinny mieć atrakcyjny wygląd).

Unikaj intensywnie aromatyzowanych potraw.

Utrzymuj stałe pory przyjmowania posiłków i przekąsek.

Planuj codzienne menu z wyprzedzeniem.

Ogranicz spożywanie słodkich deserów i soków.

Jedz dużo owoców i warzyw, pieczywa pełnoziarnistego i produktów zbożowych.

Aktywność fizyczna przed posiłkiem (np. spacer, lekkie ćwiczenia fizyczne) może zwiększyć apetyt.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

ZABURZENIA WIDZENIA

Powikłania oczne to rzadkie działania niepożądane terapii inhibitorami BRAF i MEK. Mogą one jednak prowadzić do trwałego pogorszenia wzroku. Dlatego nie należy lekceważyć żadnych objawów ze strony narządu wzroku.

OBJAWY

Pogorszenie ostrości wzroku
„Męty” w polu widzenia
Ból oka
Łzawienie, pieczenie, zaczerwienienie oka, wydzielina z oka
Światłowstręt

RADY

Natychmiast skontaktuj się z lekarzem, jeśli wystąpiły którekolwiek z wymienionych objawów.

UWAGA: Przed przyjęciem jakichkolwiek leków lub środków dostępnych bez recepty, wprowadzeniem zmian w sposobie odżywiania lub podjęciem wysiłku fizycznego należy zawsze uprzednio skonsultować się z lekarzem prowadzącym.

HIPERGLIKEMIA

Hiperglikemia oznacza podwyższone stężenie glukozy w surowicy krwi. Jest to działanie niepożądane związane z niektórymi terapiami stosowanymi w walce z nowotworami. Niekiedy może wynikać z przyjmowania innych leków wspomagających terapię onkologiczną lub z indywidualnych predyspozycji pacjenta do wystąpienia cukrzycy.

OBJAWY

Wzmożone pragnienie
Wzrost częstości oddawania moczu
Suchość i swędzenie skóry
Zmęczenie i senność
Nieostre widzenie

RADY

Skontaktuj się niezwłocznie z lekarzem, jeśli wystąpiły którekolwiek z powyższych objawów.

Przestrzegaj zaleceń dietetycznych oraz stylu życia ustalonych przez lekarza.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

NIETYDOLNOŚĆ SERCA I ZABURZENIA RYTMU SERCA

Niewydolność serca i zaburzenia rytmu serca to obserwowane niekiedy powikłania terapii inhibitorami BRAF i MEK spowodowane spadkiem tzw. frakcji wyrzutowej serca. Spadek frakcji wyrzutowej serca, która warunkuje kurczliwość i wydolność serca, jest obserwowany często w trakcie leczenia tymi lekami, jednak nie zawsze prowadzi do niewydolności serca. Nie należy lekceważyć objawów wskazujących na niewydolność serca. Zaburzenia rytmu serca w trakcie tej terapii obserwowane są częściej u chorych przyjmujących niektóre leki z powodu innych chorób, w tym niektóre antybiotyki, u osób ze zbyt niskim stężeniem magnezu i potasu we krwi oraz osób z pewnymi wcześniej rozpoznanymi zaburzeniami rytmu serca.

OBJAWY

Duszność, brak tchu, napadowa duszność nocna.

Zmęczenie, znużenie, pogorszenie tolerancji wysiłku, wydłużony czas odpoczynku po wysiłku fizycznym, obrzęknięcie lub obrzęki stóp.

Nocny kaszel, świsty podczas oddychania, przyrost masy ciała > 2 kg/tydzień lub postępująca utrata masy ciała, uczucie wzdęcia, przepętnienia, utrata apetytu, zaburzenia orientacji.

Nierówne bicie serca, uczucie kołatania serca.

RADY

Skontaktuj się niezwłocznie z lekarzem, jeśli wystąpiły którekolwiek z powyższych objawów.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

UWAGA: Przed przyjęciem jakichkolwiek leków lub środków dostępnych bez recepty, wprowadzeniem zmian w sposobie odżywiania lub podjęciem wysiłku fizycznego należy zawsze uprzednio skonsultować się z lekarzem prowadzącym.

NADCIŚNIENIE TĘTNICZE

Nadciśnienie tętnicze jest definiowane jako: ciśnienie tętnicze skurczowe ≥ 140 mm Hg i/lub rozkurczowe ciśnienie tętnicze ≥ 90 mm Hg. Nadciśnienie tętnicze, czyli nieprawidłowo wysokie ciśnienie krwi, jest obserwowane w trakcie leczenia inhibitorami kinaz BRAF i MEK bardzo często. Podczas terapii inhibitorami kinaz BRAF i MEK pojawia się często z opóźnieniem, tj. po kilku tygodniach lub miesiącach od rozpoczęcia terapii.

OBJAWY

W większości przypadków nadciśnienie tętnicze nie daje żadnych objawów. Szczególnie na samym początku, kiedy wartości ciśnienia nie są jeszcze aż tak wysokie, większość pacjentów nie odczuwa żadnych zmian mogących świadczyć o rozwoju choroby. U niektórych chorych mogą pojawiać się niespecyficzne dolegliwości, np.:

bóle i zawroty głowy,
uczucie kołatania serca,
wzmóŜona potliwość,
bezsennaść,
zaczerwienienie twarzy i uderzenia gorąca,
obniŜenie sprawności psychicznej i fizycznej.

RADY

W trakcie leczenia inhibitorami BRAF i MEK regularnie kontroluj ciśnienie krwi, a wyniki odnotowuj w dzienniczku i dostarczaj lekarzowi na każdą wizytę. W przypadku wartości nieprawidłowych skontaktuj się z lekarzem. Wszelkie wyŜej opisane oraz inne niepokojące objawy zgłoś lekarzowi.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

CHOROBY PŁUC

Choroby płuc są często obserwowanymi w praktyce klinicznej powikłaniami leczenia inhibitorami kinaz BRAF i MEK, przy czym mogą to być zarówno zapalenia płuc, jak i tzw. choroba śródmiąŜszowa płuc. ŚródmiąŜszowe choroby płuc stanowią grupę wielu jednostek chorobowych objawiających się uczuciem przewlekłego zmęczenia, postępującą dusznością wysiłkową, obustronnymi zmianami w obrazie radiologicznym płuc i zaburzeniami wentylacji.

OBJAWY

Duszność, czyli brak tchu podczas wysiłku
Suchy kaszel
Przyspieszenie oddechu
Gorączka
Bóle mięśni i stawów
Osłabienie

RADY

Skontaktuj się niezwłocznie z lekarzem, jeśli wystąpiły którekolwiek z powyŜszych objawów.

MIEJSCE NA TWOJE NOTATKI:

5. MONITOROWANIE LECZENIA

Bądź czujny i wstuchuj się w swój organizm. Nawet jeśli nie zauważasz relacji przyczynowo-skutkowej pomiędzy Twoją chorobą a dodatkowymi dolegliwościami, które obserwujesz, porozmawiaj o nich z Twoim lekarzem.

Do takich objawów należą także m.in.:

- wyczuwalne powiększenie węzłów chłonnych, które mogą stać się bolesne przy dotyku, przesuwać się pod skórą, być „potączone” w grupę, tzw. pakiet,
- objawy zapalenia płuc, duszność, ból lub krew w płwocinie,
- krwawienia z przewodu pokarmowego, zaburzenia krzepnięcia, spuchnięte nogi, uczucie pełności w jamie brzusznej,
- bóle głowy, nudności, wymioty, utrata przytomności, zaburzenia widzenia, np. „podwójne widzenie”,
- bóle kości, złamania kości.

Otwarty dialog z lekarzem jest kluczowy, by osiągnąć maksymalne możliwe efekty terapeutyczne w Twoim przypadku.

Data i godzina	Lek	Działanie niepożądane	Jakie? Kiedy występujące?

Ważne kontakty

IMIĘ I NAZWISKO

FUNKCJA

(lekarz prowadzący, lekarz POZ, pielęgniarka w ośrodku onkologicznym, pielęgniarka POZ, inny lekarz, inna pielęgniarka, sekretarka medyczna, inne)

TELEFONY KONTAKTOWE

POZOSTAŁE DANE TELEADRESOWE

IMIĘ I NAZWISKO

FUNKCJA

(lekarz prowadzący, lekarz POZ, pielęgniarka w ośrodku onkologicznym, pielęgniarka POZ, inny lekarz, inna pielęgniarka, sekretarka medyczna, inne)

TELEFONY KONTAKTOWE

POZOSTAŁE DANE TELEADRESOWE

Ważne kontakty

IMIĘ I NAZWISKO

FUNKCJA

(lekarz prowadzący, lekarz POZ, pielęgniarka w ośrodku onkologicznym, pielęgniarka POZ, inny lekarz, inna pielęgniarka, sekretarka medyczna, inne)

TELEFONY KONTAKTOWE

POZOSTAŁE DANE TELEADRESOWE

IMIĘ I NAZWISKO

FUNKCJA

(lekarz prowadzący, lekarz POZ, pielęgniarka w ośrodku onkologicznym, pielęgniarka POZ, inny lekarz, inna pielęgniarka, sekretarka medyczna, inne)

TELEFONY KONTAKTOWE

POZOSTAŁE DANE TELEADRESOWE

Ważne kontakty

IMIĘ I NAZWISKO

FUNKCJA

(lekarz prowadzący, lekarz POZ, pielęgniarka w ośrodku onkologicznym, pielęgniarka POZ, inny lekarz, inna pielęgniarka, sekretarka medyczna, inne)

TELEFONY KONTAKTOWE

POZOSTAŁE DANE TELEADRESOWE

IMIĘ I NAZWISKO

FUNKCJA

(lekarz prowadzący, lekarz POZ, pielęgniarka w ośrodku onkologicznym, pielęgniarka POZ, inny lekarz, inna pielęgniarka, sekretarka medyczna, inne)

TELEFONY KONTAKTOWE

POZOSTAŁE DANE TELEADRESOWE

Ważne kontakty

IMIĘ I NAZWISKO

FUNKCJA

(lekarz prowadzący, lekarz POZ, pielęgniarka w ośrodku onkologicznym, pielęgniarka POZ, inny lekarz, inna pielęgniarka, sekretarka medyczna, inne)

TELEFONY KONTAKTOWE

POZOSTAŁE DANE TELEADRESOWE

IMIĘ I NAZWISKO

FUNKCJA

(lekarz prowadzący, lekarz POZ, pielęgniarka w ośrodku onkologicznym, pielęgniarka POZ, inny lekarz, inna pielęgniarka, sekretarka medyczna, inne)

TELEFONY KONTAKTOWE

POZOSTAŁE DANE TELEADRESOWE

W TROSCE
O PACJENTA

 NOVARTIS

 **Akademia
Czerniaka**

Novartis Poland Sp. z o.o., ul. Marynarska 15, 02-674 Warszawa,
tel.: +48 22 375 48 88, faks: +48 22 375 47 00, e-mail: kontakt.polska@novartis.com

PL1904998707 04/2019